

NOVICE.

**Nadomestilo za slovenske
liste med stavko.**

Štev. 6.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1919.

Leto I.

Po domovini.

Cenjenim naročnikom »Gospodarja«, »Jugoslavije«, »Slovenca« in »Slovenskega Naroda« na prijazno znanje. Da vsled tiškarskega štrajka dobe naši naročniki nekoliko nadomestila za te časopise, pošiljamo jim »Novice«. To stane umevno mnogo denarja; zato si dovoljujemo apelirati na občinstvo, da blagovoli potrpeti in naj izvolijo naročniki plačevati naročnino naprej, kakor v rednem času. Odškodovali bodemo cenjene naročnike pozneje na primeren način. Prosimo torej potrpljenja, kakor moramo potrpeti i mi.

Stavka v Trbovljah. Dopisni urad deželne vlade poroča uradno: V trboveljskem premogovnem reviru so že dalje časa rovarili komunistični elementi, ki so večinoma prišli iz drugih dežel in so delavstvu obetali 200% povišanje prejemkov in poleg tega razne druge ugodnosti, n. pr. nabavo popolnoma novih oblačil, obutve, kakor tudi lastništvo in vodstvo premogovnikov. Deželna vlada je končno prepovedala enemu glavnih komunističnih agitatorjev, ki nima domovinske pravice v sedanjem področju vlade kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, vstop v premogovni revir. Kljub tej prepovedi je dotični agitator prišel v Trbovlje, kjer je pozival delavstvo k revolucionarnemu pokretu. Deželna vlada je vsled tega odredila njegovo aretacijo, ki se je izvršila v Ljubljani. Dan kasneje je pod pritiskom komunističnih agitacij delavstvo v trboveljskem reviru stopilo v stavko, ki je popolnoma političnega značaja. Delo počiva v Trbovljah, Zagorju in v Hrastniku. Mir se ni kalil nikjer.

Nemške laži. »Neues Grazer Tagblatt« priobčuje to-le tedencijozno brzojavko, ki jo je baje dne 31. oktobra dobil iz Trbovelj: »V trboveljskem premoškopu se nahaja 25.000 delavcev v stavki. Včeraj je prišlo do spopadov med stavkujočimi in jugoslovanskimi četami, izmed katerih jih je prišlo 6000 iz Zagreba in 4000 iz Ljubljane. Bilo je 600 mrtvih. Uporniki so oboroženi s strojnimi in ročnim orožjem. Zahtevajo socializacijo premoškopov, 125% zvišanje plač in — proglasitev republike. — Na tej vesti je res samo toliko, da je izbruhnila v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju stavka, da se pa mir doslej ni popolnoma nič kalil.

Potovanje prestolonaslednika regenta Aleksandra. V dobro poučenih belgrajskih političnih krogih zatrjujejo, da bo v kratkem končno rešeno vprašanje o posetu prestolonaslednika regenta Aleksandra v Zagrebu in v Ljubljani. Pri tej priliki bo prestolonaslednik posetil tudi Sarajevo, Mostar in Dubrovnik. Kakor vse kaže, bo prestolonaslednik odšel na to potovanje še

pred Božičem. Po Novem letu pa odpotuje regent Aleksander v Pariz in London.

Kriza v ljubljanski deželni vladi. Podpredsednik deželne vlade dr. Žerjav, poverjenik za pravosodstvo dr. Ravnihar in poverjenik za socialno skrbstvo so podali svojo demisijo.

Črnogorci vstopijo v vlado. »Politika« javlja: »Skupina črnogorskih poslancev je poslala ministrskemu predsedniku Davidoviču pogoje, pod katerimi bi vstopili v kabinet. Ti pogoji so, da mora vlada brezpogojno vladati s parlamentom in da ne bo pristranska. Na sinočni seji ministrskega sveta je vlada te pogoje sprejela in verjetno je, da bo danes ali jutri vstopil v kabinet en minister iz Črne gore.« — Kakor se čuje v belgrajskih parlamentarnih krogih, zahtevajo Črnogorci ministrstvo pravde. Med pogoji, katere so stavili Črnogorci vladi, se nahaja baje tudi ta pogoj, da današnja vlada ne sme izvesti volitev, ampak da se takrat, ko se bodo vršile volitve, sestavi koncentracijski kabinet. (LDU)

Kolkovanje kron. Ministrski svet v Beogradu je sklenil, da se bodo krone kolkovale s posebnimi znamkami.

Regulacija uradniških plač. V ministrskem predsedstvu je že izdelan zakonski načrt o ureditvi uradniških plač. Kakor se zatrjuje bodo plače znatno večje, lahko se reče dvakrat tako visoke kakor sedaj. Poleg tega so zamišljene tudi posebne draginjske doklade.

Omejen promet na železnicah. Uradno se poroča: Radi pomanjkanja premoža so bile glede železniškega prometa izdane nastopne odredbe: I. Na progah državnih železnic v Sloveniji se je počenši s 1. novembrom 1919 do nadaljnjega promet omejil na nastopne vlake: Po dva para osebnih vlakov zjutraj in zvečer na vseh progah razen kamniške proge, kjer ostane sedanji promet. Po 1 par tovornih vlakov, kakor je to že sedaj. Premož za to se bo črpal iz rezerv. — II. Južna železnica: Vozijo ekspresni vlaki. Brzovlak Dunaj—Trst se odpove s 3. novembrom. Vozijo še dalje na glavni progi: a) osebni promet: 2 para osebnih vlakov v vsaki smeri ter šolarski vlak Zidani most—Ljubljana, Maribor—osebnih vlakov v vsaki smeri ter šolarski Špilje—Ljutomer vozita dva para, Maribor—Grabštajn vozita dva para, Maribor—Ptuj en par, Zidani most—Zagreb dva para, Zagreb—Sisek dva para, Ljubljana—Verden en par, Ljubljana—Borovnica en par. Lokalne železnice po 2 para; b) tovorni promet: Živilski vlaki za Slovenijo vsak teden eden; tovorni vlaki na glavni progi in Hrvaški po dva para na dan, na stranskih progah vsak drugi dan en vlak.

Nemške spletke na Koroškem. Celovski Nemci so poslali k zavezniški komisiji posebno deputacijo, ki se je pritoževala proti delovanju in nasilstvom jugoslovanskih oblasti na Koroškem, češ da terorizirajo prebivalstvo in jim z vsemi nasilnimi sredstvi skušajo primorati, da bi se izrekli za Jugoslavijo. Deputacija je zahtevala, da napravi medzavezniška komisija konec terorizmu jugoslovanskih oblasti in da povzroči predvsem to, da se odpokliče iz cone A vse jugoslovansko vojaštvo. Do ljudskega glasovanja bi naj sporno ozemlje na Koroškem zasedle medzavezniške v prvi vrsti seveda italijanske čete.

V Špilju so zaplenili tri milijone kron. Naši finančni organi so zaplenili v Špilju 3.000.000 kron, ki so jih našli pri dveh neznanih »damah«.

Nemiri v Istri? »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Bazla: Kakor javlja »Eclair«, je prišlo v Srednji Istri, zlasti v okolici Pazina in Poreča, do spopadov med jugoslovanskim prebivalstvom in italijanskim vojaštvom.

Izvoz. Posebna komisija v ministrstvu za trgovino bo izdelala te dni pravilnik, na podlagi katerega se bo v detajlu reguliral naš izvoz v inozemstvo.

Italijani v Dalmaciji. Dalmatinski dopisni urad poroča, da so Italijani pred dnevi vkrcali v Šibeniku na raznih parobrodih veliko množino oklopnih avtomobilov, tovornih voz, topov, strojnic in pušk s strelivom za povratek v Italijo, večji del pa za Albanijo. Razen parobrodov so rabili tudi velike jadernice, spremljane po vojnih ladjah. — Italijani so v zasedeni severni Dalmaciji uvedli doslej do dve milijardi nežigosanih avstrijskih bankovcev. Ti milijardi sta bili nabrani po zasedeni Istri in Sloveniji. Da bi bil udarec še hujši, hočejo Italijani najdalje do 10. novembra uvesti interaliirane bone in plačati za en bon po dve kroni in 40 vinarjev.

Mirovni posvet.

Antantina nota Jugoslaviji in Romuniji. Vrhovni zavezniški svet je sklenil, nalogiti na kraljestvo SHS in Romunijo noto, v kateri ima naznanja sklep zaveznikov, da se povabite na podpis mirovne pogodbe z Bolgarijo šele takrat, ko bosta podpisali saintgermainski mir. — Vrhovni svet je tudi sprejel načrt odgovora na bolgarske pripomnje mirovni pogodbi. Izpremembe se nanašajo na nekatere podrobne točke. Nadalje je mirovni svet sprejel tudi besedilo note, ki jo namerava poslati Nemčiji in v kateri jo vabi naj pošlje v Pariz svoje delegate, da uredi podrobnosti o uveljavljanju mirovne pogodbe.

Bivše avstro-ogrsko brodogradništvo dobi Italija. »Chicago Daily News« javlja iz Pariza, da je največji zavezniški svet sklenil, da se izroče vse nemške vojne ladje, ki niso bile potopljene v Scarpa flowu, izroče francoski mornarici, ker se je Anglija odpovedala vsem svojim pravicam. Takisto se baje končno prisodi vse ladje bivše avstro-ogrške vojne mornarice Italiji.

Nov rok za Bolgarijo. Vrhovni svet je sklenil dovoliti Bolgariji še enkrat desetdnevni rok za pomislek, tekem katerega naj se Bolgarija izjavi glede sprejema mirovnih pogojev, ki so sedaj izpremenjeni. Bolgarija ima odgovoriti pred 15. novembrom.

Versailleska pogodba. »New York Herald« javlja iz Pariza, da je smatrati za izključeno, da bi bila mirovna pogodba versailleska veljavna izza 11. novembra, kakor se je nameravalo prvotno.

Kdaj bo končana mirovna konferenca? »New Sun« javlja iz Pariza, da je sedaj skoraj nedvomno, da bo mirovna konferenca končana prve dni meseca decembra. Ako ogrska mirovna pogodba še ne bi bila podpisana, bi ameriški poslanik Wallace zastopal Zedinjene države proti Ogrski. Reško in jadransko vprašanje prejkone ne bo urejeno do odpotovanja ameriških delegatov, tako da se bo Italija pogajala samo po svojem poslaništvu v Washingtonu.

Reško vprašanje.

Anglija in Reka. Kakor poroča »Tribuna«, se je Anglija, ki je bila dosedaj precej pasivna, odločila v prilog italijanski zahtevi po Reki in je dala svojemu poslaniku v Washingtonu primerna navodila.

Tudi Anglija odklonila Tittonijev predlog. Iz Lugana poročajo: Po soglasnih poročilih pariških listov je angleška vlada po svojem zastopniku službeno naznanila Italiji, da odklanja Tittonijev predlog glede rešitve reškega vprašanja, vendar pa je pripravljen, da se še nadalje pogaja s Tittonijem o končni ureditvi tega problema.

Rusija.

Boji na Ruskem. Dne 31. oktobra ob petnajstih so rdeče čete napadle in osvojile Lužo ter spravile s tem desno krilo Judeničeve armade v nevzdržen položaj. Dva sovražna polka sta popolnoma uničena. Na iztočni fronti v odseku Petropavlovskem se kar najhitreje umika Kolčak pod pritiskom našega prodiranja. — Iz Revale se poroča, da so boljševiki med Krasnim selom in Gačino prodrli fronto generala Judeniča in ujeli 1500 mož.

Vojno poročilo od 3. novembra: Po ljutih bojih pred Petrogradom je bila armada generala Judeniča dne 2. t. m. popolnoma poražena. Rdeče čete so osvojile Ropšo in Gačino. Vsled česar se glavne postojanke sovražne vojske niso mogle več vzdržati in se je general Judenič moral umakniti. Rdeče čete bežečemu sovražniku komaj slede. Dosedaj so uplenile nekaj tisoč pušk, nad sto strojnic, kakih 30 topov in ogromno množino vojnega materijala. General Judenič se umika na vsi fronti od Finskega zaliva do Luže. Na svojem begu odvaža s seboj vse moške prebivalce in vsa živila.

Draga boljševiška vlada. Švedski list »Sozialdemokraten« navaja, da je imela sovjetska Rusija 20 milijard rubljev dohodkov proti 50 milijardam izdatkov. Pol leta boljševističnega gospodarjenja je stalo več, kakor štiri leta vojne.

Finska proti sovjetski Rusiji. Kakor poroča »Lokalanzeiger« iz Kodanja, se je po vesteh iz Finske posrečilo ententi, pripraviti Finsko do tega, da stopi v boj zoper sovjetsko Rusijo. Clemenceau je zato Finski baje mnogo obljubil. Pravijo tudi, da se finske čete že odvažajo na mejo.

Avstrijska republika.

Avstrija potrebuje 20 milijard za živila. Z Dunaja poročajo: Ravnatelj državnega urada za ljudsko prehrano Parrer je izračunal, da potrebuje Avstrija na živilih za čas od 1. septembra 1919 do 1. avgusta 1920 482.000 ton žita za človeško porabo, 114.400 ton žita za industrijske potrebščine, 745.000 ton žita za krmo, 37.990 ton sočiva, 272.600 ton krompirja, 37.900 ton riža, 32.400 ton mesa, 45.600 ton masti, 400 tisoč ton kondenziranega mleka, 111.600 ton sladkorja, 100.000 zabojev jajec, 12.000 ton sira, 43.000 hektolitrov špirta in 11.500 ton zrnatih kave. Ta živila bodo okroglo stala 20 milijard kron.

Monarhistična zarota na Dunaju. Socialdemokratska stranka je priredila v Otakringu strankarsko skupščino, na kateri je govoril tudi znani dr. Friderik Adler, ki je svoječasnno izvršil atentat na bivšega ministrskega predsednika grofa Stürggka. V svojem govoru je naglašal, da je prišla vlada na sled obsežni monarhistični zaroti na Dunaju. Obstajale so močne organizacije, ki so imele namen spraviti na prestol odstavljenega habsburškega rodovnika. Na čelu teh organizacij so bili bivši avstro-ogrski častniki. Vlada ima v rokah dokumente, ki jasno in nepobitno dokazujejo, da je takšna zarota obstojala. Vstaja bi morala izbruhniti na nek spominski dan. Vendar pa se dosedaj še ni dalo dognati kakšen spominski dan je bil zamišljen. Nevarnost je za sedaj sicer odstranjena, ker je bil pravčasno izdan načrt zarote. Čisto gotovo pa je, da bodo zlasti v težkih dneh te zime razni temni elementi skušali izvršiti prevrat na korist Habsburžanov. Več vodilnih mož tega gibanja je vsaj po imenu znanih, in vlada bo storila dobro, ako bo tem ljudem pošteno gledala na prste.

Izgnanstvo Habsburžanov. Uradna »Wiener Zeitung« objavlja zakon z dne 30. oktobra, s katerim se izreka izgon vseh članov habsburške rodovine iz avstrijske republike in konfiskacija vsega premoženja, ki se nahaja na avstrijskem ozemlju in pripada članom habsburške hiše.

Razna poročila.

Za sovjetsko republiko v Italiji. »Secolo« javlja: Oficielni italijanski socialisti so sklenili izdati po vseh večjih industrijalnih mestih dne 9. novembra razglas za proklamacijo sovjetske republike v Italiji in za diktaturo proletarijata. Vlada je naročila četam, da so ta dan pripravljene.

Bolgarske demonstracije proti Francozom. V Sofiji se je vršila velika manifestacija proti pariški mirovni pogodbi. Pri tej priliki je množica javno zasramovala francoske častnike in vojake, Francoski poveljnik general Claudel je naznanil, da bodo francoski častniki in vojaki rabili orožje, ako bi se taka žaljenja ponovila.

Wilson. »Nieuw Courant« javlja, da je predsednik Wilson zapustil bolniško posteljo in pozdravil belgijsko kraljevo dvojico. — »Chicago Tribune« poroča iz Washingtona: Zdravstveno stanje predsednika Wilsona se je zboljšalo že toliko, da bo predsednik v kratkem lahko začel razgovore s senatorji, ki so stavili izpreminjevalne predloge k mirovni pogodbi.

Švica in izvoz blaga. Švicarski krogi opozarjajo, da so švicarske izvozne tvrdke dobavljale blago v Belgijo, Čehoslovaško, Jugoslavijo in Poljsko, da pa za svoje dobave niso prejele niti denarja niti drugega blaga v zameno. Švicarske izgube se cenijo na kakih 30 milijonov kron. Prizadeti krogi nameravajo zato prevdarjati, ali naj se trgovina s temi deželami v teh razmerah ne omeji, oziroma popolnoma ne ustavi ali pa vrši le proti predplačilu.

Aretiran sekcijski načelnik. Dunajski listi poročajo iz Prage: Zaprli so sekcijskega načelnika v finančnem ministrstvu Jiraka. Aretiral ga je policijski predsednik Bienenrth v salonu zunanjega ministra Beneša, ker je Jirak poizkušal pridobiti Beneša in njegovega zastopnika z več milijoni za sladkorno kupčijo z neko roterdamsko družbo in s Societe Generale. Obenem so aretirali ravnatelja Tumo pri praški kreditni banki, ki mu je bila baje ta stvar znana.

Premogarska stavka v Ameriki. »Vossische Zeitung« javlja iz Kodanja: Premogarska stavka v Zedinjenih državah se je udeležila, 31. oktobra je odložilo delo pol milijona delavcev. — »Times« javljajo iz Washingtona: Ameriška vlada je izdala odredbo, da nastopi proti premogarski stavki.

Promet po zraku. »Prager Tagblatt« javlja: Nova angleška zrakoplovna družba namerava ustanoviti nastopne prometne črte: Pariz—Dunaj—Beograd, Hamburg—Praga—Dunaj—Milan, Hamburg—Berlin—Lipsko—Dunaj. Promet na tej črti se otvoril še v novembru.

Mestne volitve v Londonu. Dosedanji rezultati mestnih volitev v Londonu so pokazali, da so dobili delavci v raznih okrajih Londona veliko večino. Isti pojav se kaže tudi v drugih mestih.

Ustanovitev svetovne trgovske zbornice. »Times« poročajo iz Newyorka, da bo mednarodna trgovska konferenca v Atlantic Cityu skušala ustanoviti svetovno trgovsko zbornico. Strokovnjaki cenijo trgovski kredit, ki ga potrebuje Italija na 140 do 160 milijonov funtov šterlingov, dočim potrebuje Belgija najmanj 20 milijonov funtov.

Izdajatelj: Konzorcij slovenskih dnevnikov

Tiska tiskarna M. Hrovatin.

Odgovorni urednik Ivan Kovačič.